

Anna Lindh: Tal på första maj 2003

Talare
Anna Lindh
Politiker

Datum
1 maj 2003

Idag går vi under parollen: ”Alla folks frihet – hela världens fred”.

Vårt mål kan också uttryckas som FN gör: ”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter”.

Jag tänker idag på Ali, 12 år i Bagdad. Jag tänker på Abd, från Västbanken, som aldrig fick uppleva 12-årsdagen. Jag tänker på Dangoule, 16 år från Litauen, en av verklighetens Lilja 4-ever, en av de 100-tals unga flickor som varje år säljs som sexslavar till Sverige.

Ali har vi sett på otaliga bilder. Något gick fel i en amerikansk raketattack mot Bagdad. Alis hus träffades. Hans mor, far och syskon dödades. Själv miste han båda armarna och fick allvarliga brännskador över hela kroppen.

Irak kan idag glädjas över att Saddam Hussein och hans mångåriga terror är borta. Men Alis sorg är kvar, och många barn och vuxna delar hans öde.

Det är skälet till att så få irakier dansar och jublar på gatorna.

Inget folk nöjer sig med att diktatorn är borta. Man vill ha riktig frihet.

Det räcker inte att de värsta övergreppen slutat. Man vill ha människovärdet tillbaka.

Människorna i Irak är inte nöjda med att USA vunnit kriget mot Saddam. De vill vinna freden.

Därför är det så viktigt att de får utse sin egen regering – Irak får inte bli ett amerikanskt protektorat. Därför måste FN få huvudrollen i Iraks återuppbyggnad. Därför får USA inte gå vidare mot Syrien eller andra länder.

Krig kan ibland vara ett nödvändigt ont – för att avsätta diktatorer. Vissa verkar drömma om det snabba, effektiva och kliniska kriget. Men för civilbefolkningen är dock krig alltid en mardröm.

Och efter kriget kommer det riktigt svåra. Efter kriget finns hatet och ärren – och risken för hämnd och nya krig. Efter kriget kommer laglösheten och plundringarna – i Irak handlar det om plundringen av världens förnämsta kulturhistoriska arv.

Det är därför bara FN, som har rätt att fatta beslut om militära aktioner, när inget annat hjälper. Utan FN får vi djungelns lag, där den militära styrkan är viktigare än styrkan i argumenten. Utan folkrättens principer finns ingen trygghet för oss och andra länder. Rätt måste alltid gå före makt.

Därför säger vi nej till självutnämnda världspoliser, vi säger ja till FN som den enda legitima ordningsmakten i världen och ja till folkrätten.

Abd från Västbanken är också ett krigets offer. Han fick aldrig uppleva sin 12-årsdag. Han dödades av en kula på hemväg från skolan. Alltför många barn dör, arresteras och skadas för livet. Vuxna likaså.

Sverige–EU–FN. Alla har vi agerat. Alla har vi protesterat mot Israels folkrättsbrott, fördömt palestinska terroristdåd, föreslagit lösningar, betalat palestinsk återuppbyggnad.

Men Abd blottlägger vår maktlöshet: Katastrofen fortsätter.

Israel har självklart rätt att försvara sig mot terrorister. Men övervåld, nya bosättningar och ständig förödmjukelse av palestinierna är inte rätta vägen.

För vad händer med Abds vänner? Vad händer med alla oskyldiga palestinska och israeliska barn som drabbas av våldet? Vad händer när de blir tonåringar? När de blir vuxna?

Hur ska de, fulla av hämndkänslor, acceptera att fred kräver kompromisser?

Hur ska de förstå att fred kräver tolerans när de fostrats till hat?

Hur ska de kunna samarbeta för fred när de skolats till strid?

Vi kan inte lämna över ansvaret till Sharon och Arafat. De tar det inte – och vi blir alla gisslan i konflikten. Nu finns det en ny palestinsk regering. Det ger fredsprocessen en ny chans. Men då måste hela det internationella samfundet, inklusive USA, ta ansvar för att FNs resolutioner följs – även av Israel.

Vårt budskap är: Ockupationen måste upphöra. Terroristattentaten likaså. De som försöker torpedera freden genom nya våldsdåd måste stoppas. Men fredsprocessen får inte stoppas av deras provokationer. Följ EU:s färdplan och bilda en demokratisk, fredlig livskraftig palestinsk stat!

EU behövs i kampen för fred i Mellanöstern.

EU försvagades av konflikterna under Irakkriget. Nu behöver vi ett politiskt och ekonomiskt stärkt EU för att bättre kunna påverka världspolitiken.

Vi behöver ett EU som bygger på våra gemensamma värderingar. Allas lika värde. Mänskliga rättigheter. Global rättvisa. Fattigdomsbekämpning – inte minst i Afrika.

Vi behöver ett EU som kämpar mot människohandel – trafficking, vår tids slavhandel, som drabbar 100 000-tals flickor varje år. Flickor som Dangoule, eller filmens Lilja.

Vi behöver ett EU som arbetar för en värld fri från massförstörelsevapen: biologiska, kemiska, kärnvapen.

Vi var många som trodde att dessa vapens tid var förbi. Men istället har riskerna ökat. Nu hotar även terrorister att skaffa dem. Nya länder har till och med provsprängt kärnvapen – Indien och Pakistan. Andra länder misstänks ha – Nordkorea och Israel.

Det är dags att åter ta upp kampen mot dessa ödesvapen. Därför kräver vi idag:

–Låt FNs vapeninspektörer fortsätta arbetet i Irak, men använd dem också runt om i världen för att förebygga vapenspridning.

–Inrätta en zon fri från massförstörelsevapen i hela Mellanöstern – inklusive Israel.

Dagens kärnvapensmakter måste nedrusta: Det måste också gälla taktiska kärnvapen. Ryssland bör ta bort de taktiska kärnvapen som också finns i vår närhet. USA bör stoppa sina planer på ett rymdförsvär.

Det är som Olof Palme skrev, för över 20 år sedan, om gemensam säkerhet i kärnvapenåldern: ”Internationell säkerhet måste bygga på ett åtagande om gemensam överlevnad, snarare än på hotet om ömsesidig utplåning”.

Imorgon ska alla 25 gamla och nya EU-länders utrikesministrar diskutera de svenska förslagen mot massförstörelsevapen.

På skärtorsdagen skrev 25 länder på anslutningsfördraget som gjorde slut på Europas uppdelning i öst och väst. 450 miljoner människor ska samarbeta nära för fred, solidaritet och välfärd.

Det är i det perspektivet vi ska se diskussionen om euron. Euron är ett kitt för det europeiska samarbetet.

Vi har haft en lång diskussion i socialdemokratin. Hur ska det gå? Kommer vår självständighet att minska? Det är naturligt att känna osäkerhet. ”Utan tvivel är man inte riktigt klok”, som Falstaff Fakir sa. Men socialdemokraterna har tagit ställning.

Det handlar om ekonomi.

Ett ja till euron är ett ja till stabiliteten hos världens näst största valuta och därmed ett ja till att bättre bestämma över vår egen framtid.

Ett ja till euron är ett ja till lägre priser och räntor.

Ett ja till euron är ett ja till ökad tillväxt och välfärd.

Ett nej är inget vänta och se.

Ett nej är osäkerhet – att kronans värde kan bestämmas av kortsiktig spekulation.

Ett nej är dyrt – våra matpriser fortsätter att ligga i topp i Europa.

Ett nej är mindre handel och färre investeringar eftersom svenska företag får betala dyrt för att stå utanför. Det handlar om politik.

Ett nej till euron innebär mindre inflytande i EU.

Det politiska skälet är särskilt viktigt för oss som socialdemokrater. Vi vill se en politisk motvikt mot det internationella kapitalet. Vi vill se en ekonomisk motvikt till dollarn. Därför säger socialdemokraterna ja till euron.

En del säger att vi ändå inte kan påverka den ekonomiska politiken i EU. Det är inte sant. Innan Sverige gick med i EU så var den moderata önskedrömmen kapitalets fria rörlighet. Men Ingvar Carlsson gjorde arbetslösheten till en EU-fråga.

Minns vad han hänades av moderaterna som kallade det för ”EU-Ams”. Men Ingvar fick igenom det.

Sedan gjorde Göran Persson full sysselsättning och hållbar utveckling till EU-mål. I det nya blir euron ett verktyg för ekonomiskt samarbete för full sysselsättning, social trygghet och hållbar utveckling.

Ett ja till euron är ett ja till tron på politikens möjligheter.

Det handlar om internationellt samarbete.

Snart kommer också de nya medlemsländerna att använda euron: länderna runt Östersjön, från Finland över Estland, Lettland, Litauen och Polen till Tyskland kommer att använda den.

Våra klassiska svenska semesterländer Spanien, Frankrike, Grekland och Italien använder redan euron.

Ska vi med ett nej riskera att tillsammans med Ryssland och kanske Norge bli de

enda länderna i Europa som ställer sig utanför?

Det här är mina skäl för euron – jag respekterar de som har annan uppfattning, men jag kommer att rösta ja den 14 september!

1a maj är en dag när arbetarrörelsen firar. Firar vad vi uppnått, påminner om vad som återstår. Idag talar vi om människovärde och frihet i högtidstalen – imorgon fortsätter arbetet på att steg för steg förändra samhället i vardag och verklighet. Arbetet måste vara detsamma, inom och utom våra gränser.

Eller, som Olof Palme sa: ”Det skulle ju klinga falskt om vi arbetar för utjämning och jämlikhet inom det egna landet men struntade i världens svältande miljoner. Och på samma sätt skulle det klinga falskt om vi talade aldrig så vackert om hjälpen till de fattiga folken och vi samtidigt lät klassklyftorna och inkomstskillnaderna växa i det egna landet. Det måste finnas ett obönhörligt samband mellan vad vi verkar för i det egna landet och vad vi står för internationellt”.

Idag när globalisering leder till allt starkare internationellt beroende är hans ord sannare än någonsin. Ekonomi, information och människor korsar snabbt gränser och kontinenter – men så gör också knark, miljöproblem och orättvisor.

Vi måste möta den gränslösa marknaden med politik och gränslösa värden. Det gör skillnad.

Sverige är ett bra land. Ett av världens mest jämlika, jämställda och miljömedvetna länder. Det är ingen slump. Det är medveten politik som lett dit.

Men det finns fortfarande stora brister. Klyftorna ökar, också i Sverige. Människor känner osäkerhet och tvivlar på välfärden, också här.

Bristerna märks när vi blir gamla. Serien Solbacken blev en av de mest sedda i Sverige.

Alla svenskar kan inte bli som Hans Blix, 74, som utnyttjade ett långt arbetslivs yrkeskunskap och ett långt livs erfarenhet för att göra ett av världens svåraste jobb – med den äran dessutom!

Men alla har vi rätt att bli gamla i glädje och värdighet. Kunna glädjas med släktingar och vänner. Fortsätta med fritidsintressen. Känna tryggheten att hjälpen finns när vi behöver den.

Idag är det 100 000-tals lågavlönade kvinnor som garanterar den trygga ålderdomen i Sverige. Men under vilka villkor arbetar de idag? Kommer dagens 12-åringar att söka sig till äldreomsorgen?

Idag handlar det om löneförhandlingar mellan fack och arbetsgivare. Men för morgondagen handlar det också om politiskt arbete för att värdera jobben i äldreomsorgen högre. Det handlar om löner, attityder, arbetsorganisation. Jag lägger mig inte i förhandlingarna, men det är inte rimligt att Lars-Erik Petersson, Skandias avgångne VD, vid sidan av pensionen – en generös pension – får en summa i avgångsvederlag som motsvarar en årslön för 100 undersköterskor! 100 undersköterskor!

Bristerna märks när vi blir sjuka. Alla måste få tillgång till bra vård och rimlig ersättning när vi är sjukskrivna. Men ska vi kunna betala en bra sjukvård måste vi få bukt med sjukkostnaderna. De har fördubblats på fem år – till 100 miljarder kronor. Det motsvarar över 100 000 undersköterskor, eller tredubblade barnbidrag.

Ingen vill göra livet ännu svårare för den sjuke. Men när sjukskrivningarna fördubblats är det fel någonstans: dålig arbetsmiljö, otillräcklig sjukvård, svårighet att hitta lämpliga jobb.

Vi måste både bekämpa ohälsan och kämpa för att få tillbaka förtroendet för sjukvården.

Det är ett svårt arbete som återstår efter det borgerliga styret i Stockholm, där de borgerliga först fick underkänt av patienterna, sedan av väljarna, och nu till och med av revisorerna.

Bristerna märks i klyftorna mellan olika svenskar. Visst har politiken vunnit på Nalin Pegguls engagemang, kulturen blivit rikare med Ozan Sunar, och fotbollen bättre med Zlatan? Men exemplen är alldeles för få. Vi måste erkänna att vi har misslyckats:

–När endast fyra av 100 sökande till polishögskolan har utomnordisk bakgrund.

–När det beror på namnet, inte meriterna, om man blir kallad till jobbintervju eller inte.

–När vi har brist på ingenjörer och läkare samtidigt som invandrade ingenjörer och läkare är arbetslösa.

Jag skäms över det svenska samhällets inskränkthet, när jag träffar alla människor som möter hinder i arbetslivet, segregation på bostadsmarknaden, och när skillnader mellan olika kulturer blir nya klassklyftor.

Det handlar om politiskt arbete för att bryta det. Att ge alla barn ett språk redan i förskolan, att ge alla möjlighet till bra utbildning. Det är bland annat därför vi nu satsar på 3000 nya lärare och gratis förskola för fyra- och femåringar. Men det handlar också om att bryta bostadssegregationen.

Det handlar om att våga ställa krav – på alla som bor här, bland annat när det gäller kvinnors rättigheter.

Det handlar om arbetsgivarnas och allas vårt eget ansvar för att sluta diskriminera!

Och idag sänder vi vårt deltagande till alla muslimer i Malmö efter den förfärliga moskébranden.

Ska vi lösa bristerna i samhället handlar det om politiskt ansvar. Ansvar

–för att det ska finnas ett ledigt knä åt den gråtande tvååringen på dagis

–för att barn inte ska känna rädslan för att mobbas

–för att gamla ska få åldras i värdighet och trygghet

–för att Sverige ska bli ett land för alla som bor här.

Vi vet att man måste agera för att lösa problem. Det har vi socialdemokrater

alltid gjort. 1994 lovade vi att sanera statsfinanserna. Det gjorde vi. 1998 lovade vi att halvera arbetslösheten. Det gjorde vi.

Förra året lovade vi inte guld och gröna skogar. Men vi sade att de pengar vi hade skulle användas till satsningar på välfärden istället för stora skattesänkningar. Hela tiden med tillägget: Vi kommer aldrig att äventyra statsfinanserna igen, för då vet vi vad som händer: då ökar arbetslösheten och räntorna – och de vanliga löntagarna får betala.

Nu är det ekonomisk oro i världen, framförallt på grund av Irak.

Det måste vi ta hänsyn till, och senarelägga en del reformer. Allt annat vore ansvarslöst.

Jag tycker det är absurt att bli beskylld för att vi smiter från alla vallöften, när vi redan, ett halvår efter valet beslutat om:

–Gratis förskola för 4-5-åringar

–Extra mamma – och pappamånad

–3 000 nya lärare

–Ökat studiebidrag för barn på gymnasiet

–Fler anställda i sjukvården

–Höjda pensioner med 300-600 kronor/månad

–Skyddat boende för hotande kvinnor

–Med meraMen några vallöften – till exempel höjda tak i sjuk- och föräldraförsäkringen får vi vänta med till senare under mandatperioden.

Väljarna vet att de kan lita på oss, våra vallöften genomförs, men så att det inte skadar Sveriges ekonomi.

Moderaterna bör ha en eloge. De har genomfört sina vallöften: nedskärningar,

besparingar, rationaliseringar – trots att de inte sitter i regeringen.

Vi sa ju då att det var omöjligt – för vi fattade inte att de talade om sin egen partiledning. Men nu har de i princip rationaliserat bort allihop ...

Vi kan nog vara säkra på att det snart blir en ny moderatledning. Och vi kan nog vara säkra på att den också kommer att säga att det är för mycket politik. Då menar de att vi ska sänka skatterna för de som har mest.

Det var bara Bo Lundgren som var riktigt tydlig om det. Då fick han kritik; inte för innehållet, men för budskapet. Som om det skulle vara helt olika saker.

Den moderata eftervalsanalysen låter ungefär så här: Vi ska sänka skatterna för de rika – det är rätt politik! Men vi får inte säga det – det skulle vara helt fel budskap!

Det må bli ny moderatledning – men det blir samma gamla skattesänkarpolitik. Och vi säger: Det är inte bara fel budskap – det är fel politik!

Folkpartiet letade först en ny partiledare. Nu letar de ny politik i stället – det var under våra s-fanor de träffades under sitt möte i Folkets Hus i Umeå. Jag förstår att de samlades under våra banderoller – hade de samlats under sitt eget krav på medlemskap i NATO hade väl alla väljarna försvunnit igen....

Vi behöver inte leta vare sig partiledare, politik eller paroller; vi kan vara stolta över vår politik och vår historia. Idag kan vi fira;

– Fira att Irakkriget är slut – för imorgon börjar arbetet på att bygga ett demokratiskt Irak

– att EU får 10 nya medlemmar – för imorgon börjar arbetet på ett politiskt, socialt, ekonomiskt starkare EU

– att Sverige av FN klassas som bästa landet för kvinnor och barn – för imorgon fortsätter arbetet för rättvisa, frihet och demokrati i och utanför våra gränser.

Taggar

1 maj, 2000-tal, 2003, Kvinna, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/anna-lindh-1-maj-tal-2003>